ਜੈਕਮ ਖਾਨ
ਬਨਾਮ
ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ
(ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 434-436 ਦਾ 2020)
ਦਸੰਬਰ 15, 2021
[ਐਲ. ਨਾਗੇਸਵਰਾ ਰਾਓ, ਬੀ.ਆਰ. ਗਵਾਈ ਅਤੇ
ਬੀ.ਵੀ. ਨਾਗਰਥਨਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕਾਨੂੰਨ – ਕਤਲ – ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਗਵਾਹ – ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ—ਘਰ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਛੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋਇਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1- ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2- (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਦਾ ਸਾਲਾ) ਨੇ ਦੇਖਿਆ – ਇੱਕ ਨੂੰ ਅੰਗਣ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਨੂੰ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਨੂੰ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ –ਅਪੀਲਕਰਤਾ--ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1, 3 ਅਤੇ 4 ਨੂੰ ਧਾਰਾਵਾਂ 302/34 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ – ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ– ਅਪੀਲ ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1- ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2- ਦੋਵੇਂ ਗਵਾਹ ਹਨ, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨਾਲ ਨੇੜਲੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ–ਇਹ ਦੋ ਗਵਾਹ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਜਾ ਸਕਦੇ –ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹਨ – ਇਹ 'ਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਭਰੋਸੇਯੋਗ' ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣਗੇ –ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹੀ, ਸਿੱਧੀ ਜਾਂ ਪਰੋਕਸੀ, ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਵੱਧ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ – ਭਾਵੇਂ ਜੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2- ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਲ ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਛੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜੋ ਘਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ –ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.9 (ਆਈਓ) ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1- ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2- ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੁਕਣ ਸਥਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਾਈਟ- ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ—ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਰਿਹਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ– ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਵੀ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ –ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – ਧਾਰਾਵਾਂ 302/34 – ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ – ਧਾਰਾ 25/4– ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 – ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 – ਧਾਰਾ 313.

ਸਬੂਤ – ਕਤਲ – ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹ – ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗਤਾ – ਫੈਸਲਾ: ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਗਵਾਹ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹ ਹਨ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚਣਾ ਪਵੇਗਾ – ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉਪਰੰਤ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਬੂਤ – ਕਤਲ – ਆਜ਼ਾਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਜਾਂਚ – ਫੈਸਲਾ: ਘਟਨਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ – ਚੂੰਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਗਵਾਹ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਸਨ, ਆਜ਼ਾਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਜਾਂਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਪਲਬਧ ਸਨ, ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਸੰਦਿਗਧ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ।

ਸਬੂਤ – ਹੋਰ ਹਾਲਾਤ – ਘਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਛੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਕਤਲ – ਅੱਖਾਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹ ਸਨ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਗਏ – ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤ – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 – ਧਾਰਾ 27 – ਕਤਲ – ਅਪਰਾਧ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਨੇ ਗਏ ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਨੇ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ – ਫੈਸਲਾ: ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੱਪੜੇ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਉੱਤੇ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 – ਧਾਰਾ 27 – ਫੈਸਲਾ: ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ – ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਰਾਮਦਗੀ ਉਸ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੌਂਦਾ ਸੀ – ਹੋਰ ਦੋ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਖੁੱਲੇ ਖੇਤ ਤੋਂ ਹਨ, ਬਸ ਘਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਹੋਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਯਾਨੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ – ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਸੁਲਭ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ – ਮੋਟਿਵ – ਸਬੂਤ – ਫੈਸਲਾ: ਸਿੱਧ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੋਟਿਵ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅੱਖਾਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੋਟਿਵ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਹੋਵੇਗਾ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ – ਫੌਜਦਾਰੀ ਨਿਆਂਪ੍ਰਣਾਲੀ –ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ – ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ – ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਾਦਰ।

ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ ਜਦਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1- ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਗਵਾਹ ਹਨ, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨਾਲ ਨੇੜਲੇ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਗਵਾਹ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਗਵਾਹ ਹਨ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1- ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2- ਗਵਾਹ ਹਨ, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨਾਲ ਨੇੜਲੇ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਧਿਆਨ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਜਾਂਚਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਛੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1- ਦੇ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1- ਦਾ ਘਰ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ 15 ਕਦਮ ਦੂਰ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕੰਪਾਊਂਡ ਵਿੱਚ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 5 ਕਮਰੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ (ਭਰਾ) ਦਾ ਕਤਲ ਘਰ ਦੇ ਅੰਗਣ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਦਾ ਕਤਲ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੀ ਭਤੀਜੀ ਮੁਸਕਾਨ ਵੀ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ-ਅਸਗਰੀ ਅਤੇ ਭਤੀਜਾ ਸਮਦ ਰਸੋਈ ਤੋਂ 15 ਕਦਮ ਦੂਰ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਜਦਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੈਨੇ (ਭਾਬੀ) ਉੱਪਰਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਕਮਰਾ ਰਸੋਈ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਕਤ ਕਮਰੇ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਖੁੱਲਦਾ ਹੈ।

1.2 ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.9- ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਾ-51) ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.9 ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1- ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੱਸਣ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਤਿੰਨੇ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਾ-51, ਕਾ-52 ਅਤੇ ਕਾ-45) ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.9-, ਆਈ.ਓ. ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਾ-51) ਵਿੱਚ ਉਹ ਥਾਵਾਂ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ.1 ਉਸ ਥਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ.2 ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ.3 ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਹੰਨੇ ਬੇਗਮ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ.4 ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁਸਕਾਨ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ.5 ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ

ਅਸਗਰੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ.6 ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਮਦ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਉਕਤ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ ਤੀਰ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਗੇਟ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਏ। ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ, ਦੱਖਣੀ ਪਾਸੇ ਦਾ ਕਮਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਾ-52) ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਦੇ ਖੇਤ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਤੀਜੀ ਸਾਈਟ-ਪਲ

1.3 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਨੂੰ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਦਕਿ ਮਰਹੂਮ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਗਣ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਰਹੂਮ ਮੁਸਕਾਨ, ਅਸਗਰੀ ਅਤੇ ਸਮਦ ਨੂੰ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਘਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼ੈਨੋ ਬੇਗਮ ਨੂੰ ਉੱਪਰਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਥਿਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਾ-51) ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਇਹ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੁਸਕਾਨ, ਸਮਾਦ, ਅਤੇ ਅਸਗਰੀ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੈਨੋ ਬੇਗਮ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਉੱਪਰਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਸੀ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋ ਗਵਾਹ ਵੀ ਸ਼ੈਨੋ ਬੇਗਮ, ਮੁਸਕਾਨ, ਅਸਗਰੀ ਅਤੇ ਸਮਾਦ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.9- ਨੇ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2- ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੁਕਣ ਸਥਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੋ ਗਵਾਹ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1- ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2- ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੌਸਮ ਖਾਨ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਚਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਕਤ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ 'ਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਭਰੋਸੇਯੋਗ' ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਧ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹੀ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਪਰੋਕਸੀ, ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। [ਪੈਰਾ 44,45 ਅਤੇ 47]

ਵਾਦੀਵੇਲੂ ਥੇਵਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ (1957) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 981 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

2.1 ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤ:

ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ:

ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1, 3 ਅਤੇ 4 ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਅਧਾ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਰਾਜਘਾਟ ਚੌਕ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੂਚਨਾਕਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਨਾ ਤਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2- ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਤਫਾਕਨ 6.40 ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.9-(ਆਈ.ਓ.) ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2- ਦਾ ਸਾਫ ਸਵੀਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਗਏ ਸਨ, (ਏ-1), (ਏ-2), (ਏ-3) ਅਤੇ (ਏ-4) ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਅਭਿਯੋਗ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪਰਾਧ 23 ਜਨਵਰੀ, 2014 ਨੂੰ ਰਾਤ 10.00 ਵਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.2 ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਦ P.W.2- ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ, ਕਿ ਸਾਰੇ ਚਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਥਾਣੇਦਾਰ ਬਣਨਾ

ਹੈ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ: 1, 3 ਅਤੇ 4 ਨੂੰ 2.00 ਵਜੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ 24 ਜਨਵਰੀ 2014 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 6.40 ਵਜੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ.2 ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਰਹੱਸਮਈ ਹੈ. [ਪਾਰਾ 52, 53][794-G-H; 795-ਏ-ਡੀ]

2.2 ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹੋਈ ਸੀ।

ਜਿਹੜੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ, ਇਸ ਸਬੰਧੀ, ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ-ਕਮ-ਬਰਾਮਦਗੀ ਮੈਮੋ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕਾ-49 'ਤੇ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਮੋ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਬਰਾਮਦਗੀ ਜਨਤਕ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਜਨਤਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਂਚਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਜਨਤਕ ਗਵਾਹ ਇਸ ਮੈਮੋ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਂਚਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵੱਧ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਜਾਂਚਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕਬੂਲਾਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਕੇਵਲ ਉਹ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਰਾਮਦਗੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਸਗਰੀ ਦੇ ਸੌਣ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਦੋ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਖੁੱਲੇ ਖੇਤ ਤੋਂ ਹਨ, ਬਸ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਭਾਵ, ਘਟਨਾ ਦੀ ਥਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਸੁਲਭ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 54-56]

2.3 ਅਪਰਾਧ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਨੇ ਗਏ ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਨੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਦੋਸ਼ੀ ਕੰਪਾਊਂਡ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਗੇਟ ਤੋਂ, ਜੋ ਕਿ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਹੈ, ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1- ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਨੁਸਾਰ, (ਏ-1) ਦਾ ਘਰ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੋਂ 10-15 ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੈ। ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਕਈ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਰਹੱਸ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਚਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਏ, ਉਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਬਦਲੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਰਹੱਸ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4, ਜੋ ਕਿ ਏ-1 ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਬਦਲੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਏ-1 ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਦੱਸੇ ਗਏ ਰਿਕਵਰੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਾਇਆ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਕਤ ਕੱਪੜੇ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਉਕਤ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

[ਪੈਰਾ 58]

2.4 ਮੋਟਿਵ

ਜੇਕਰ ਸਿੱਧ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਅੱਖੇਂ ਦੇਖੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ, ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਭਿਯੋਗ ਲਈ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੋਟਿਵ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅੱਖੇਂ ਦੇਖੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਮੋਟਿਵ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪਰਾਧ ਪਿੱਛੇ ਮੁੱਖ ਮੋਟਿਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1- ਅਤੇ ਮਰਹੂਮ ਮੈਸਮ ਖਾਨ, ਮਰਹੂਮ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1- ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਈਟਾਂ ਦੇ ਭੱਠੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਵਾਚਨ ਵਿੱਚ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਈਟਾਂ ਦੇ ਭੱਠੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਏ-1 ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਕਤ ਵਿਵਾਦ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4 ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮਰਹੂਮ ਮੈਸਮ ਖਾਨ ਦੇ ਈਟਾਂ ਦੇ ਭੱਠੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। (ਏ-3) ਅਤੇ (ਏ-4) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਕੋਈ ਮੋਟਿਵ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ (ਏ-1) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮੋਟਿਵ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਰ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਅਤੇ ਖਾਮੀਆਂ ਹਨ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਅਨੁਸਾਰ, ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ

ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪਰੰਤੂ, ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਚੂੰਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਹਨ, ਆਜ਼ਾਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.9 (ਆਈ.ਓ.) ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲਏ ਗਏ ਸਨ, ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਦੀ ਹੋਰ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਕੁੱਤਾ ਦਸਤੇ ਨਾਲ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਕੁੱਤਾ ਦਸਤੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਇਹ ਵੀ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਚਾਈ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ P.W.1 ਅਤੇ P.W.2, ਕੋਲ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਸਨ, ਉਹ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ 'ਤੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਦ ਇੰਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸ਼ੱਕ. ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਥਿਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਰੰਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। P.W.1 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ। ਪਾਰਸ 59-61, 65-70, 83 ਅਤੇ 84][800-ਈ-ਜੀ; 801-ਡੀ-ਈ, ਐੱਫ-ਜੀ; 808-ਬੀ-ਈ]

ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2001) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 147; ਜੋਯਦੇਵ ਪਾਤਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਰਾਜ (2014) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 444 : [2013] (4) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 192; ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ (1974) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 277 : [1974] (1) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 328; ਆਨੰਦ ਰਾਮਚੰਦਰ ਚੌਗੁਲੇ ਬਨਾਮ ਸਿਦਾਰਾਈ ਲਕਸਮਣ ਚੌਗਾਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2019) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 50 : [2019] (11) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 14 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ (1977) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 452 : [1978] (1) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 597; ਅਨਿਲ ਫੁਕਨ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਦੀ ਰਾਜ (1993) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 282 : [1993] (2) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 389 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪੁਲੁਕੁਰੀ ਕੋਟਾਇਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਿੰਗ ਐਮਪਰਰ AIR 1947 ਪੀ.ਸੀ. 67 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲਾਤੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 434-436 ਦੇ 2020.

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਅੱਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 18.05.2018 ਦੇ ਸੰਦਰਭ (ਨੰਬਰ 1 ਦੇ 2016) ਅਤੇ ਮੂਲ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 602 ਅਤੇ 844 ਦੇ 2016 ਤੋਂ।

ਨਾਲ
ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 442, 437-439 ਅਤੇ 440-441 ਦੇ 2020.

ਵਿਨੋਦ ਦਿਵਾਕਰ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਨਿਤਿਆ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡ., ਦਾਮਾ ਸੇਸ਼ਾਦਰੀ ਨਾਇਡੂ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਵਾਨੀ ਚੌਧਰੀ, ਅਨੰਵਯ ਅਨੰਦਵਰਧਨ, ਸਿੱਧਾਰਥ ਚਾਪਲਗਾਂਵਕਰ, ਆਸ਼ੀਸ਼ ਵਿਰਮਾਨੀ, ਅਨੰਤ ਅਗਰਵਾਲ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਸਵੇਤਾ ਰਾਣੀ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਰਿਤਿਕਾ ਖੰਨਾ, ਵਿਭੋਰ ਜੈਨ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਵਿਨੋਦਥਨਾ ਵਿਨਜਮ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਨੀ ਰਾਗੁਪਤੀ, ਅੰਕਿਤ ਕੁਮਾਰ ਲਾਲ, ਸਰਵੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਘੇਲ, ਰਾਜਨ ਕੁਮਾਰ ਚੌਰਾਸੀਆ, ਉਪੇਂਦਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਰਾਜੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਅਰਪਿਕਾ ਸਿੰਘਲ, ਬੀ. ਐਨ. ਦੁਬੇ, ਪ੍ਰਸੰਨਾ ਐਸ., ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਵਿਨੇਥਨਾ ਵੀ., ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਾਈ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਅੱਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 18ਵੀਂ ਮਈ, 2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਸੰਦਰਭ ਨੰਬਰ 01 ਦੇ

2016 ਅਤੇ, ਮੂਲ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 602 ਦੇ 2016 ਅਤੇ ਮੂਲ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 844 ਦੇ 2016 ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨਾਲ 2ਜਨਵਰੀ, 2016 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1, 3 ਅਤੇ 4 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬੁਲੰਦਸ਼ਹਿਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ 11ਜਨਵਰੀ, 2016 ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਕਤ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਮਿਤੀ 18ਵੀਂ ਮਈ, 2018 ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਨਜ਼ਰਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 (ਇਸਨੂੰ "ਆਈਪੀਸੀ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

2. ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਕੇ, ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 434-436 ਦੇ 2020 ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3) ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ; ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 437-439 ਦੇ 2020 ਸਾਜਿਦ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4) ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ; ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 440-441 ਦੇ 2020 ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ; ਜਦਕਿ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 442 ਦੇ 2020 ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ, ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1) (ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਨਜ਼ਰਾ ਦੀ ਬਰੀਕਾਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਕੇ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1), ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਕੱਲੂ ਖਾਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੌਸਮ ਖਾਨ (ਪਿਤਾ, ਉਮਰ ਲਗਭਗ 85 ਸਾਲ) ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਸਗਰੀ (ਮਾਂ, ਉਮਰ ਲਗਭਗ 80 ਸਾਲ) ਦੇ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ ਹਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੈਨੋ (ਉਮਰ ਲਗਭਗ 30 ਸਾਲ) ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਮਾਦ (ਉਮਰ ਲਗਭਗ 8 ਸਾਲ) ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੁਸਕਾਨ (ਉਮਰ ਲਗਭਗ 15 ਸਾਲ) ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਦੀ ਭਤੀਜੀ ਹੈ।

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਏ-3) ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਚਚੇਰਾ ਭਰਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸਾਜਿਦ (ਏ-4) ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਏ-3) ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਨਜ਼ਰਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ।

5. ਇਹ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਜ਼ਰਾ (ਏ-2) ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੌਸਮ ਖਾਨ (ਪਿਤਾ) ਨੇ ਸਾਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਇੱਕ ਹੀ ਕੰਪਾਊਂਡ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੌਸਮ ਖਾਨ (ਪਿਤਾ) ਦਾ ਇੱਕ ਇੱਟ-ਭੱਠਾ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਇੱਟ-ਭੱਠਾ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇੱਟ-ਭੱਠਾ ਤੋਂ ਕਮਾਏ ਗਏ ਪੈਸੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੌਸਮ ਖਾਨ (ਪਿਤਾ) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਲਈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੌਸਮ ਖਾਨ (ਪਿਤਾ) ਨੇ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਨੂੰ ਇੱਟ-ਭੱਠਾ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇੱਟ-ਭੱਠਾ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਏ-3) ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ (ਏ-4) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਧਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਇੱਟਾਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਯਾਨੀ ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਏ-3) ਅਤੇ ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਏ-3) ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਾਜਿਦ (ਏ-4) ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ।

6. ਘਟਨਾ ਦੇ ਕਹਿਰਾਮਕ ਦਿਨ, ਯਾਨੀ, 23 ਜਨਵਰੀ, 2014, ਸ਼ਾਮ ਲਗਭਗ 8.30 ਵਜੇ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਲੇ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ, ਘਰ ਯਾਨੀ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਜ਼ਰਾ (ਏ-2) ਨਾਲ ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਏ-3) ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ (ਏ-4) ਨਾਲ ਚਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਮੁਸੱਲਧਾਰ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਖਾਨ (ਪਿਤਾ), ਅਸਗਰੀ (ਮਾਂ), ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ (ਭਰਾ), ਸ਼ੈਨੋ (ਭਾਬੀ), ਸਮੰਦ (ਭਤੀਜਾ) ਅਤੇ ਮੁਸਕਾਨ (ਭਤੀਜੀ) ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਲੇ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2- ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ, ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ।

ਮਰੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣ ਕੇ, ਕਈ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਚਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜੇ ਰਾਹੀਂ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ।

7. ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨਰੋਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੁਲੰਦਸ਼ਹਰ ਨੂੰ ਗਏ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.) ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

8. ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਚਾਰਜ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ, 1878 (ਇਸ ਨੂੰ "ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 25/4 ਅਧੀਨ ਵੀ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੇ 2 ਜਨਵਰੀ, 2016 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਚਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ 11 ਜਨਵਰੀ, 2016 ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1, 3 ਅਤੇ 4 ਨੂੰ ਵੀ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25/4 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਾ ਭਰਨ 'ਤੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਵਾਧੂ ਕੈਦ ਭੁਗਤਣੀ ਪਈ।

9. ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੇ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀਨਾਂਕ 11 ਜਨਵਰੀ, 2016 ਨਾਲ ਹੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1973 (ਇਸ ਨੂੰ "ਕ੍ਰਿ.ਪ੍ਰ.ਸੀ." ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 366(1) ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ 2016 ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਸੰਦਰਭ ਕੀਤਾ।

10. ਇਸ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਚਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1, 3 ਅਤੇ 4 ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਨਜ਼ਰਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

11. ਇਸ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1), ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਏ-3), ਸਾਜਿਦ (ਏ-4) ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ।

12. ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਤਿਆ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ- ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਬਰੀ ਹੋਏ ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਨਜ਼ਰਾ, ਸ੍ਰੀ ਦਾਮਾ ਸੇਸ਼ਾਦਰੀ ਨਾਇਡੂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਏ-3) ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ (ਏ-4) ਲਈ ਵਕੀਲ, ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਤ ਅਗਰਵਾਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ- ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਲਈ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਵਿਨੇਦ ਦਿਵਾਕਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਾਧੂ ਅਧਿਵਕਤਾ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

13. ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਤਿਆ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਾ ਮਾਮਲਾ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਅੱਖੋਂ ਦੇਖੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਰਸੋਈ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ-ਸ਼ੈਡ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਗਵਾਹ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਨਜ਼ਰਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਅੱਖੋਂ ਦੇਖੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਨਜ਼ਰਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਨਾ ਮੰਨਿਆ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸੇ ਅੱਖੋਂ ਦੇਖੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

14. ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ ਐਕਸਿਬਿਟ ਕਾ-51, ਕਾ-52 ਅਤੇ ਕਾ-45 ਵਜੋਂ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ, ਰਸੋਈ ਅਤੇ ਬਾਥਰੂਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ (ਜੋ ਕਿ ਪਸ਼ੂ-ਸ਼ੈਡ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ) ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਕਿ ਕੀ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2- ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਕੇਸ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਕਈ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਨੇ ਇੱਕ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਜਾਂਚ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਵਿਪਰੀਤ ਧਾਰਣਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਸਨ।

15. ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੀ ਵਕੀਲ ਹੋਰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਸਨ। ਉਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਭਿਆਨਕ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕੰਮ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਹੋਰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਏ-3) ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਕਾਲ ਵੇਰਵਾ ਰਿਕਾਰਡਾਂ (ਇਸਨੂੰ "ਸੀ.ਡੀ.ਆਰਜ਼." ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਕਤ ਸੀ.ਡੀ.ਆਰਜ਼. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ।

16. ਉਹ ਹੋਰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਸਭ ਫਰਜੀ ਹਨ। ਉਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਾਫ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਮੈਮੋ/ਪੰਚਨਾਮਾ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਾ-49) ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਆਈ.ਓ.) ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1, 3 ਅਤੇ 4 ਕਿਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਰਾਜਘਾਟ ਸਕੁਏਅਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਉਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਆਈ.ਓ. ਉਸ ਸਕੁਏਅਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਾਇਆ। ਉਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ, 24ਵੇਂ ਜਨਵਰੀ, 2014 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 2.00 ਵਜੇ, ਉਕਤ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ, ਅਜਿਹਾ ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਇੰਨੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਹੋਰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਨਜ਼ਰਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਵੇਰੇ 6.40 ਵਜੇ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਵੀ ਫਰਜੀ ਹੈ।

17. ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੀ ਵਕੀਲ ਹੋਰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1, 3 ਅਤੇ 4 ਖਿਲਾਫ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਾ ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵਜਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਇੱਕ ਸੁਰਸੁਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿ ਕਿਉਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾਂ ਪੁਨਰਵਾਸਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ।

18. ਸ੍ਰੀ ਦਾਮਾ ਸੇਸ਼ਾਦਰੀ ਨਾਯਡੂ, ਜਾਣਕਾਰ ਵਕੀਲ ਜੋ ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਏ-3) ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ (ਏ-4) ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮੰਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਰਹੂਮ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਫਰ ਖਾਨ ਹਕੀਮ ਖਾਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ। ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਏ-3) ਜ਼ਫਰ ਖਾਨ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਫਰ ਖਾਨ ਅਤੇ

ਮਰਹੂਮ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੰਡ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਹ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੀ ਹੋਰ ਵੰਡ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ, ਯਾਨੀ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ, ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮਰਹੂਮ ਮੌਸਮ ਖਾਨ, ਮਰਹੂਮ ਹਕੀਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਇਕ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਏ-3) ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ (ਏ-4) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਨਾਲ ਸੀ, ਜੋ ਮਰਹੂਮ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੋਟੀਵ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ।

19. ਜਾਣਕਾਰ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਦਾਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ।

20. ਸ੍ਰੀ ਨਾਯਡੂ ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੱਪੜਿਆਂ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਟਕੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4, ਜੋ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਨੇ ਕੱਪੜੇ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਦੇ ਘਰ ਰੱਖ ਦੇਣਗੇ। ਜਾਣਕਾਰ ਵਕੀਲ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਰਾਮਦ ਵਸਤੂਆਂ ਤੋਂ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲਏ ਗਏ ਸਨ, ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਅਨੁਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰ ਵਕੀਲ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬੋਰੇਟਰੀ ("ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ." ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ) ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਚਿੰਨ੍ਹਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਮਨਜ਼ੂਰੀਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਨਾਯਡੂ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਸੰਬੰਧਿਤ ਗਵਾਹ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕੱਲੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

21. ਸ੍ਰੀ ਵਿਨੋਦ ਦੀਵਾਕਰ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਾਦੀ ਜਨਰਲ ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ–ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਰਾਹਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਮਾਨ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਰਸੋਈ ਅਤੇ ਬਾਥਰੂਮ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਏ ਗਏ, ਇਹ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਅੱਖਣ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

22. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹਨ, ਇਹ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਣ ਗਵਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਅਨਿਵਾਰਿਆਂ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੰਬਰ 1, 3 ਅਤੇ 4 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

23. ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਤ ਅਗਰਵਾਲ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਜੋ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਨੇ ਸਹੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਰਾਹਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2-ਨਜ਼ਰਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਉਲਟਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।

24. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

25. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ

ਜਾਂਚਿਆ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀਆਂ ਅੱਖਣ ਗਵਾਹੀਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ:

ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਦੀ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹੀ

“ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਇੱਟ-ਭੱਠੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਇੱਟ-ਭੱਠੀ ਕਾਰਨ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਮੁਲਜ਼ਮ -ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਮਤ ਜੈਕਮ ਖਾਨ, ਸ਼ਾਜਿਦ ਨਜ਼ਰਾ ਨੇ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਪਾਲੀ ਸੀ। ਨਜ਼ਰਾ ਮੋਬਿਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ। ਜੈਕਮ ਖਾਨ ਮੋਬਿਨ ਦਾ ਚਚੇਰਾ ਭਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ ਮੋਬਿਨ ਦਾ ਤਾਊ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਭਤੀਜਾ ਹੈ।

ਘਟਨਾ 23 ਜਨਵਰੀ, 2014 ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 8.30 ਵਜੇ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ, ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਦੇ ਪਤੀ ਨਾਮਤ ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਲਗਭਗ 2 ਵਜੇ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਮੌਸਮ ਖਾਨ, ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਅਸਗਰੀ, ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ, ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੰਨੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਸੌਕੀਨ ਖਾਨ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸਮਾਦ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਭਤੀਜੀ ਮੁਸਕਾਨ, ਮੇਰਾ ਜਵਾਈ ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਅਤੇ ਮੈਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ, ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਜ਼ਰਾ, ਜੈਕਰਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਾਹਜਿਦ ਲਗਭਗ 8.30 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ, ਮੈਂ ਰਸੋਈ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਛੁਰੀਆਂ ਫੜ੍ਹੀ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਚਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਿਅਕਤੀ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ 'ਤੇ ਛੁਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਸੌਂ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਪਿਤ

ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਜਾਂਚ

“1 - ਘਟਨਾ 23.01.2014 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ, ਮੈਂ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਆਪਣੇ ਸਸੁਰ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਦੇ ਘਰ ਪਿਲਖਨਾ ਪਿੰਡ ਆਇਆ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਸੁਰ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਸ਼ਾਮ ਲਗਭਗ 8 ਵਜੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜੈਕਮ ਖਾਨ, ਸਾਬਿਦ ਖਾਨ, ਮੋਮੀਨ ਖਾਨ ਅਤੇ ਨਾਜ਼ਾਰਾ ਹਨ। ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਸੁਰ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਬਾਥਰੂਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੈਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਿੱਥੇ ਭੈਂਸਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਬਾਥਰੂਮ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਛੁਰੀ ਅਤੇ ਛੁਰੀਆਂ (ਛੋਟੀ ਛੁਰੀ) ਫੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ, ਉਹ ਥਾਂ 10-15 ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਨਵਰਟਰ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਚਾਲੂ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਨਵਰਟਰ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਸੀ।

2 - ਮੇਰੇ ਸਸੁਰ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਵੇਰੰਡੇ ਵਿੱਚ ਚਾਰਪਾਈ ਉੱਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਉੱਤੇ ਛੁਰਿਆਂ ਅਤੇ ਚਾਕੂਆਂ ਦੇ ਵਾਰ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ, ਮੁਸਕਾਨ ਬਾਹਰ ਆਈ, ਤਾਂ ਇਹ ਚਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੌੜੇ ਅਤੇ ਇਹ ਚਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਰੰਡੇ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਸਾਸ ਅਸਗਰੀ ਅਤੇ ਸਮਦ ਨੂੰ ਵੀ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਚੀਕ੍ਹਾਂ ਸੁਣ ਕੇ, ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਛੱਤ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆਇਆ। ਇਹ ਚਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਦੀ ਚੀਕ੍ਹਾਂ ਸੁਣੀ, ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸ਼ੈਨੋ ਹੇਠਾਂ ਆਈ ਤਾਂ ਇਹ ਚਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਛੱਤ ਉੱਤੇ ਦੌੜੇ ਅਤੇ ਛੱਤ ਉੱਤੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਇਹ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਭੈਂਸਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਛਾਂਵ ਹੇਠ ਅਤੇ ਬਾਥਰੂਮ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇਖੀ। ਘਟਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਚਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਥੋਂ ਭੱਜ ਗਏ। ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਭੱਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਸਾਲਾ ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਅਤੇ ਮੈਂ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਇਆ। ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਮਚਾਏ ਗਏ ਸ਼ੋਰ ਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਆ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਘਰ ਅੰਦਰ ਗਏ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

3 - ਮੋਮੀਨ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਸੁਰ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਭੱਠੇ ਉੱਤੇ ਝਗੜਾ ਸੀ। ਮੋਮੀਨ ਭੱਠਾ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ

ਸੀ ਪਰ ਮੇਰੇ ਸਸੁਰ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਮੋਮੀਨ ਨੂੰ ਭੱਠਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਘਟਨਾ ਤੋਂ 2-3 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੋਮੀਨ ਨੇ ਭੱਠਾ ਚਲਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਨੂੰ ਹਿਸਾਬ ਦਾ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਨੇ ਮੋਮੀਨ ਤੋਂ ਭੱਠੇ ਦਾ ਚਾਰਜ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੀ।

4 - ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਜਿਦ ਦੋਸ਼ੀ ਮੋਮੀਨ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਹੈ। ਜੈਕਮ ਮੋਮਿਨ ਦਾ ਚਚੇਰਾ ਭਰਾ ਹੈ। ਨਜ਼ਰਾ ਮੋਮਿਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਚਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕੋ ਗਰੁੱਪ ਤੋਂ ਹਨ।"

26. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਚਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸਦੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਗਣ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 8.30 ਵਜੇ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਬ ਦੇਖਿਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਛੁਰੇ ਫੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਹਿਲਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਮੌਸਮ ਖਾਨ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਸੌ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਇਹ ਸਭ ਰਸੋਈ ਦੇ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਨ 'ਤੇ, ਉਸਦੀ ਭਤੀਜੀ ਮੁਸਕਾਨ ਦੌੜਦੀ ਆਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਚਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੌੜੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਫੜੇ ਛੁਰੇ ਨਾਲ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਅਸਗਰੀ ਅਤੇ ਭਤੀਜਾ ਸਮਦ ਵੀ ਉਸੇ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਮੁਸਕਾਨ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਛੁਰੇ ਨਾਲ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਚੀਕਾਂ ਸੁਣ ਕੇ, ਉਸਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਉੱਪਰੋਂ ਥੱਲੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਗੇਟ ਕੋਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਦੀ ਭਾਬੀ ਸ਼ੈਨੇ, ਜੋ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਥੱਲੇ ਆਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਵੀ ਉਹ ਉੱਪਰ ਜਾ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸਦਾ ਜੀਜਾ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ, ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਤਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੀਜੇ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ, ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ।

27. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਅਨੁਸਾਰ, ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਯਾਨੀ 23ਜਨਵਰੀ 2014 ਨੂੰ, ਉਹ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਆਪਣੇ ਸਸੁਰ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਦੇ ਘਰ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਲਗਭਗ 8 ਵਜੇ ਵਾਪਰੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਸੁਰ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਉਹ ਬਾਥਰੂਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਿੱਥੇ ਭੈਂਸਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਬਾਥਰੂਮ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਛੁਰੇ ਫੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸਦਾ ਸਸੁਰ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਖਾਟ 'ਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਮੌਸਮ ਖਾਨ 'ਤੇ ਛੁਰੇ ਦੇ ਵਾਰ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ, ਮੁਸਕਾਨ ਬਾਹਰ ਆਈ, ਫਿਰ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੌੜੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਸਾਸ ਅਸਗਰੀ ਅਤੇ ਸਮਦ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣ ਕੇ, ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਛੱਤ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਆਇਆ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣ ਕੇ, ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਸ਼ੈਨੇ ਥੱਲੇ ਆਈ, ਫਿਰ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਛੱਤ 'ਤੇ ਦੌੜੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।

28. ਦੋਵੇਂ ਗਵਾਹ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1-ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ ਨਾਲ ਨੇੜਲੇ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਗਵਾਹ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਗਵਾਹ ਹਨ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉੱਤੇ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਗਵਾਹੀ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

29. ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

“4. ….ਇਹ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚਣਾ ਪਵੇਗਾ ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਪਕਸ਼ਪਾਤੀ ਗਵਾਹੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ

ਗਵਾਹੀ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ….."

30. ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਨਿਲ ਫੁਕਨ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

"3. ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਇਕੱਲੇ ਅੱਖੀਦੀਦ ਗਵਾਹ ਅਜੋਯ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 3 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਉੱਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਇੱਕ ਇਕੱਲੇ ਅੱਖੀਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਕੱਲਾ ਗਵਾਹ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰੇ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਕੱਲਾ ਅੱਖੀਦੀਦ ਗਵਾਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ ਗਵਾਹ ਹੈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਇਕੱਲਾ ਅੱਖੀਦੀਦ ਗਵਾਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੁਝ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਭਿਯੋਗ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੁਤੰਤਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੁੱਖ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਿਰਫ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਕੱਲਾ ਅੱਖੀਦੀਦ ਗਵਾਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਸਰਾਸਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਇਸ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਥਰੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 3 ਅਜੋਯ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਂਗੇ।

4. ਅਜੋਯ ਪੀਡਬਲਿਊ 3, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਥਾਨ ਤੇ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਅਨਿਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਦਾ, ਇਸ ਲਈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲਾ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਸੰਬੰਧ ਹੋਣਾ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਹੋਰ ਤੌਰ ਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ, ਇੱਕ ਨੇੜਲਾ ਸੰਬੰਧ ਆਪਣੇ ਚਾਚੂ ਦੇ ਅਸਲ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਆਖਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਝੂਠੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਮਾਸੂਮ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸਲ ਹਮਲਾਵਰ ਦੇ ਨਾਲ ਫਸਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਕੁਝ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਲੱਭਾਂਗੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਚੂੰਕਿ, ਅਜੋਯ ਪੀਡਬਲਿਊ 3 ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕੀ ਪਹਿਲੂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਿੱਧਾ ਜਾਂ ਪਰੋਕਸ, ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

31. ਬੇਸ਼ੱਕ, ਦੋਵੇਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਗਵਾਹ ਹਨ, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1-ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ ਨਾਲ ਨੇੜਲੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਧਿਆਨ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਜਾਂਚਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

32. ਜੇਕਰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਲ ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਛੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਦੇ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1- ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ ਦਾ ਘਰ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ 15 ਕਦਮ ਦੂਰ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕੰਪਾਊਂਡ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 5 ਕਮਰੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਦਾ ਕਤਲ ਘਰ ਦੇ ਅੰਗਣ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਦਾ ਕਤਲ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੀ ਭਤੀਜੀ ਮੁਸਕਾਨ ਵੀ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ-ਅਸਗਰੀ ਅਤੇ ਭਤੀਜਾ ਸਮਾਦ ਰਸੋਈ ਤੋਂ 15 ਕਦਮ ਦੂਰ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਦਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੈਨੇ ਉੱਪਰਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਕਮਰਾ ਰਸੋਈ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਕਤ ਕਮਰੇ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਖੁੱਲਦਾ ਹੈ।

33. ਇਹ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਦੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

“ਸਾਈਟ ਮੈਪ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮੇਰੇ ਦਿਖਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਗਣ ਹੈ। ਅੰਗਣ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਮਰਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਦਰਵਾਜਾ ਅੰਗਣ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਕਮਰਾ ਮੈਂ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਰਸੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਰਸੋਈ ਦਾ ਦਰਵਾਜਾ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲਦਾ ਹੈ। ਅੰਗਣ ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਕੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੇਟ ਹੈ।”

34. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.9-ਬ੍ਰਹਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ, ਜੋ ਕਿ ਆਈ.ਓ. ਹੈ, ਦੀ ਅਗਲੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

“ਮੈਂ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦਿਨ 24.1.14 ਨੂੰ ਸਾਈਟ-ਮੈਪ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕੇਸ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਸਾਈਟ-ਮੈਪ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਯਾਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਈਟ-ਮੈਪ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਯਾਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਈਟ-ਮੈਪ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਯਾਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਈਟ-ਮੈਪ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਬੰਦ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਯਾਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂ ਸਾਈਟ-ਮੈਪ ਵਿੱਚ ਕੇਸ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਛੁਪਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਕੇਸ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਛੁਪ ਕੇ ਵੇਖਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਾਈਟ-ਮੈਪ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਸਾਈਟ-ਮੈਪ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।”

35. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.9-ਬ੍ਰਹਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸਾਈਟ-ਯੋਜਨਾ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਾ-51) ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.9-ਬ੍ਰਹਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੱਸਣ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

36. ਤਿੰਨੋਂ ਸਾਈਟ-ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ: 230

ਚਾਰਜ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸ਼ਡਿਊਲ

ਸਿਰਲੇਖ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਬੰਧਕ

ਸੂਚੀ

1. ਬੰਧਕਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਪਤਾ

2. ਬੰਧਕ ਧਾਰਕ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਪਤਾ

3. ਬੰਧਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਵਰਣਨ

4. ਕਰਜ਼ ਦੀ ਰਕਮ

5. ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ

6. ਬੰਧਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮਿਤੀ

7. ਬੰਧਕ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਨਿਯਮ

8. ਸਿਰਲੇਖ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ

9. ਬੰਧਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਮਿਆਦ

10. ਜਮ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 231

ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਕ੍ਰਿਲ) ਨੰਬਰ 5914/14

ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ

ਪਹਿਲਾ ਪੰਨਾ ਜਿੱਥੋਂ ਕਤਲ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ।

ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਅਤੇ ਪਿੰਡ
ਜੱਕਣ ਦਾ ਘਰ ਜੋ ਕਿ ਚਾਬਿਦ ਖਾਨ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ

ਇੰਡੈਕਸ: (1) ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਕਤਲ ਦਾ ਹਥਿਆਰ
ਸੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮੋਮਿਨ ਦੁਆਰਾ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(2) ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਚਾਕੂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਬੇਤਰਤੀਬ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਜੈਕਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੌਕੇਨ ਨੇ। ਏ ਅਤੇ ਬੀ ਵਿੱਚੋਂ ਦੂਰੀ
10 ਕਦਮ ਹੈ।

(3) ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਕਤਲ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਚਾਕੂ
ਸੋਜੈਦ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਉੱਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ
ਆਰ ਤੋਂ ਸੀ ਤੱਕ ਦੀ ਦੂਰੀ ਲਗਭਗ 50 ਕਦਮ ਹੈ।

(4) ਆਰ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਗੇਟ ਦਾ ਰਸਤਾ ਹੈ।

ਐਕਸ ਕਾ-52 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ sd/illegible 19/9/15 sd/illegible 21/9/15 ਸਾਈਟ ਪਲਾਨ

232

4/5 ਏ ਐਕਟ ਬਨਾਮ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ

ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨਾਹਨ

ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਜਿੱਥੋਂ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਕਤਲ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ

ਦੋਸ਼ੀ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ

ਵਰਤ ਕੇ

ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੋਂ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਕਤਲ ਦੇ ਹਥਿਆਰ (ਛੁਰੀ) ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ ਤੇ

ਕਦਮ 37. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨੋਂ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕਾ-51, ਕਾ-52 ਅਤੇ ਕਾ-45) ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.9-ਬ੍ਰਹਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ, ਆਈ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕਾ-51) 24 ਜਨਵਰੀ, 2014 ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕਾ-52) 28 ਜਨਵਰੀ, 2014 ਨੂੰ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕਾ-45) 29 ਜਨਵਰੀ, 2014 ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

38. ਪਹਿਲੀ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕਾ-51) ਉਹ ਥਾਂਵਾਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 1 ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 2 ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 3 ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੈਨੋ ਬੇਗਮ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 4 ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੁਸਕਾਨ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 5 ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਸਗਰੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 6 ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਮਾਦ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ ਤੀਰ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਗੇਟ ਤੋਂ ਭੱਜੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ, ਦੱਖਣੀ ਪਾਸੇ ਦਾ ਕਮਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

39. ਦੂਜੀ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕਾ-52) ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

40. ਤੀਜੀ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕਾ-45), ਜੋ ਕਿ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25/4 ਅਧੀਨ 2014 ਦੇ ਕੇਸ ਕ੍ਰਾਈਮ ਨੰਬਰ 26 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਵੀ ਉਹ ਥਾਂਵਾਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

41. ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕਾ-52 ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕਾ-45 ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਦੋ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੱਖਣੀ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਕਮਰਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

42. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਸ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਰਸੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਸੋਈ ਦਾ ਦਰਵਾਜਾ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਖੁੱਲਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਤੀਜੀ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕਾ-45) ਅਨੁਸਾਰ, ਦੱਖਣੀ ਪਾਸੇ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਗੇਟ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਖੁੱਲਦਾ ਹੈ।

43. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਵਰਜਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਨੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਿੱਥੇ ਭੈਂਸਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਬਾਥਰੂਮ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ ਬਾਥਰੂਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਭੈਂਸਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ।

44. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਨੂੰ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਦਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਗਣ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੁਸਕਾਨ, ਅਸਗਰੀ ਅਤੇ ਸਮਦ ਨੂੰ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਘਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼ੈਨੋ ਬੇਗਮ ਨੂੰ ਉੱਪਰਲੇ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਥਿਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ, ਚੂੰਕਿ ਪਹਿਲੇ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਾ-51) ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਹ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੁਸਕਾਨ, ਸਮਦ, ਅਤੇ ਅਸਗਰੀ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੈਨੋ ਬੇਗਮ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਉੱਪਰ ਸੀ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋ ਗਵਾਹ ਸ਼ੈਨੋ ਬੇਗਮ, ਮੁਸਕਾਨ, ਅਸਗਰੀ ਅਤੇ ਸਮਦ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ

ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.9-ਬ੍ਰਹਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੁਕਣ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸਾਈਟ-ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

45. ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਦੋ ਗਵਾਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

46. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਵਾਦੀਵੇਲੁ ਥੇਵਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ3$_{SUPERSCRIPT}$:

“11.....ਹੇਠਾਂ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਣੀਤਾ ਅਤੇ ਸੁਥਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਜਾਂ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗਵਾਹੀ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ:

(1) ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ।

(2) ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ-ਭਰੋਸੇਯੋਗ।

(3) ਨਾ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ-ਭਰੋਸੇਯੋਗ।

ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ — ਇਹ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹੀ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ, ਅਯੋਗਤਾ, ਜਾਂ ਸੁਭਾਰਨੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਵਿਸਥਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹੀ ਦੁਆਰਾ, ਸਿੱਧ ਜਾਂ ਪਰੋਕਸ ਦੁਆਰਾ, ਪੁਖਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ……”

47. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਚਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਗਵਾਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਮਲਾ 'ਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਭਰੋਸੇਯੋਗ,' ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵੱਧ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਵਿਸਥਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹੀ ਦੁਆਰਾ, ਸਿੱਧ ਜਾਂ ਪਰੋਕਸ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

48. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

A. ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ;

B. ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਉੱਤੇ।

C. ਅਪਰਾਧ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਨੇ ਗਏ ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਨੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ।

D. ਮੋਟਿਵ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰੇਕ ਹਾਲਤ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਂਗੇ।

A. ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ:

49. ਜਿਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੰਬਰ 1, 3 ਅਤੇ 4 ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.9-ਬ੍ਰਹਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ (ਆਈ.ਓ.), ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਕ੍ਰਾਈਮ ਨੰਬਰ 25 ਦੇ 2014 ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਉੱਤੇ ਫੌਜ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉੱਥੇ ਭੀੜ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਫੌਜ ਨਾਲ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਕਿ ਉਕਤ ਕੇਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਰਾਜਘਾਟ ਚੌਰਾਹਾ ਉੱਤੇ ਕਿਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੌਕਾ ਲੱਭ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਸੂਚਨਾ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਾਜਘਾਟ ਚੌਰਾਹਾ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਯਾਤਰੀ ਸ਼ੈਡ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 24 ਜਨਵਰੀ, 2014 ਦੀ ਸਵੇਰੇ 2.00 ਵਜੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ, ਜੈਕਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ ਦੱਸੇ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਜ਼ਰਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਹ ਛੇ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਬੂਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੀ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਥਾਣੇ ਪਰਤਿਆ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਨਾਜ਼ਰਾ, ਰਾਜਘਾਟ 'ਤੇ ਮਿਲਿਆ ਚੌਰਾਹਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੋਮੀਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 6.40 ਵਜੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ 24 ਜਨਵਰੀ, 2014 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 6.50 ਵਜੇ ਸਟੇਸ਼ਨ।

50. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ, ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਰਾਜਘਾਟ ਦੀ ਸੜਕ ਉਸਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਹੈ। ਉਹ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ।

51. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਮਰਹੂਮ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਦਾ ਘਰ ਰਾਜਘਾਟ ਸੜਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਫਰਲੌਂਗ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਫਰਲੌਂਗ ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਸ ਨੇ ਅੱਧਾ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ।

52. ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1, 3 ਅਤੇ 4 ਰਾਜਘਾਟ ਚੌਕ 'ਤੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਅੱਧਾ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ। ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੂਚਨਾਕਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਨਾ ਤਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਨਜ਼ਰਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਤਫਾਕਨ 6.40 ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.9- ਬ੍ਰਹਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ (ਆਈ.ਓ.) ਦੇ ਨਾਲ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

53. ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

"ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖਵਾਉਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਗਏ, ਮੋਮਿਨ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਾ, ਨਾਲ ਹੀ ਜੈਕਮ ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।"

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਵੀਕਾਰੋਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਤੇ

ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਗਏ ਸਨ, ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1), ਨਜ਼ਰਾ (ਏ-2), ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਏ-3) ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ (ਏ-4) ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਅਭਿਯੋਗ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪਰਾਧ 23ਜਨਵਰੀ, 2014 ਨੂੰ ਰਾਤ 10.00 ਵਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਜੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ, ਕਿ ਉਹ ਚਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਗਏ ਸਨ, ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1, 3 ਅਤੇ 4 ਦੀ 24ਵੇਂ ਜਨਵਰੀ, 2014 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 2.00 ਵਜੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ 6.40 ਵਜੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ, ਰਹਸਯਮਈ ਹੈ।

ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ।

54. ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ-ਕਮ-ਬਰਾਮਦਗੀ ਮੈਮੋ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕਾ-49 ਵਿੱਚ ਹੈ।

55. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਿਪਟ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਮੈਮੋ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਕਤ ਮੈਮੋ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭਾਗ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

“ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੋਮੀਨ ਖਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਭਾਗ. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਭੱਠਾ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਨੂੰ. ਉਸ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਮੁੱਕ ਗਏ, ਉਹ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਜੈਕਾਮ ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ ਦੀ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜੈਕਾਮ ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਰਦਨ, ਸਿਰ ਅਤੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਘਰ ਅਤੇ ਖੇਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਚਾਕੂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਘਟਨਾ ਕੀਤੀ ਮੌਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹਥਿਆਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਰਾਮਦ. ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਪਿਲਖਾਨਾ ਵਿਖੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਏ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਸਮੇਤ। ਤਿੰਨੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਇੱਕੋ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੋਮੀਨ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸਦਾ ਮਾਂ ਸੌਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਲੱਕੜ ਦਾ ਹੈਂਡਲ ਵਾਲਾ ਦਾਵ ਕੱਢਦਾ ਸੀ ਲਗਭਗ 7 ਉਂਗਲਾਂ ਅਤੇ ਬਲੇਡ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ 1 ਬਾਲਿਸ਼ਟ 1 ਉਂਗਲੀ ਜੋ ਕਿ ਸੀ ਪੌੜੀਆਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਕੂੜੇ ਤੋਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਥਪਥ। ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਤੜਕੇ 3 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਫੀਲਡ ਯੂਨਿਟ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੈ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਕਲਿੱਕ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਖੇਮਕਰਨ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਵਿਲਾਲ ਪੁੱਤਰ ਉਸਮਾਨ ਖਾਨ ਵਾਸੀ ਪਿਲਖਾਨਾ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਜੈਕਾਮ ਪੁੱਤਰ ਜਾਫਰ ਖਾਨ ਪਿੱਛਲੇ ਪਾਸੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਅਤੇ 1 ਬਾਲਿਸ਼ਟ 6 ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਹੈਂਡਲ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਵਾਲਾ ਚਾਕੂ ਮਿਲਿਆ ਕਰੀਬ 3:15 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਜੇ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਸੇ ਨਾਲ ਮੌਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਫੋਟੋ ਕਲਿੱਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਟੀਮ ਚਲੀ ਗਈ। ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸਾਜਿਦ ਚੱਲ ਪਿਆ ਸ਼ੌਕੀਨ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਚਾਕੂ ਕੱਢ ਲਿਆ 1 ਬਾਲਿਸ਼ਟ 5 ਉਂਗਲਾਂ ਨੂੰ ਮਾਪਣਾ। ਇਸ ਦਾ ਬਲੇਡ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਚਾਪ ਨਾਲ ਫਿੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸ ਨਾਲ ਮੌਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਚਾਕੂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਥਪਥ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਲੇਡ ਸੀ ਇੱਕ ਸੂਤੀ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟਿਆ, ਵੱਖਰੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ, ਸੀਲਬੰਦ ਅਤੇ ਮੋਹਰਬੰਦ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਮੂਨਾ ਸੀਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਯਾਦ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਐਚ.ਸੀ.ਪੀ. ਸਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਟਾਰਚ ਲਾਈਟ ਵਿਚ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।"

“.....ਸਾਧਾਰਣ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 26 ਨੂੰ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਦੇ ਮੂਲ ਤੱਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ "ਖੋਜੇ ਗਏ ਤੱਥ" ਨੂੰ ਉਤਪਾਦਿਤ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ; ਖੋਜੇ ਗਏ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਉਸ ਥਾਂ ਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਵਸਤੂ ਉਤਪਾਦਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਅਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਨਾਲ ਸਪੱਸਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਉਤਪਾਦਿਤ ਵਸਤੂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਸ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਸੈਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖੋਜੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿ “ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ ਵਿੱਚ ਲੁਕਾਇਆ ਇੱਕ ਚਾਕੂ ਪੇਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ” ਇੱਕ ਚਾਕੂ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾਂਦਾ; ਚਾਕੂ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਖੋਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਕੂ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਲੁਕਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਚਾਕੂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸਾਬਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਖੋਜੇ ਗਏ ਤੱਥ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹਨ। ਪਰ ਜੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜੇ ਜਾਣ “ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਨੇ ਏ. ਨੂੰ ਛੁਰਾ ਮਾਰਿਆ।”, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅਸਵੀਕਾਰਯ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਚਾਕੂ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।”

56. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਚੂੰਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਜਨਤਕ ਗਵਾਹ ਇਸ ਮੈਮੋ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵੱਧ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਜਾਂਚਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਸਬੰਧੀ ਉੱਥੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਕੇਵਲ ਉਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 (ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ 'ਸਬੂਤ ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.9-ਬ੍ਰਹਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ (ਆਈ.ਓ.) ਦੇ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1, 3 ਅਤੇ 4 ਨੂੰ 24 ਜਨਵਰੀ, 2014 ਨੂੰ ਰਾਤ 2.00 ਵਜੇ ਕੇ ਕਰੀਬ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਇੱਕ ਕਥਿਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਉਸ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਸਗਰੀ ਸੌਣਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਦੋ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਖੁੱਲੇ ਖੇਤ ਤੋਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਬਸ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਭਾਵ, ਘਟਨਾ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਸੁਲਭ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸੀ. ਅਪਰਾਧ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਨੇ ਗਏ ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਨੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ।

57. ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਨੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਮੈਮੋ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਾ-34) ਵੀ ਦਿਲਚਸਪ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਮੈਮੋ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1-ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਨਜ਼ਰਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਦੋ ਧੀਆਂ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1-ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ ਦੇ ਘਰ ਆਈ। ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ, ਹੀਨਾ @ ਯਾਸਮੀਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1-ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਨਜ਼ਰਾ ਦੀ ਧੀ, ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ, ਭਾਵ, ਅਖਲਾਕ ਅਤੇ ਸ਼ਕੀਲਾ ਅਤੇ ਪੜੋਸੀ ਜੱਬਾਰ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕੱਢੀਆਂ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਮੋਮਿਨ ਨੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਪਲੰਘ ਹੇਠਾਂ ਕੁਝ ਕੱਪੜੇ ਵੇਖੇ। ਕੱਪੜੇ ਵੇਖਣ 'ਤੇ, ਕਈ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਛਾਣਿਆ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੱਪੜੇ ਉਹੀ ਸਨ ਜੋ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ 23 ਜਨਵਰੀ, 2014 ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪਹਿਨੇ ਸਨ। ਕੱਪੜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਛਾਣੇ ਗਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਨੇ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਜੀਨਸ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਅਤੇ ਚਿੱਟੇ ਚੈਕੋਰਾਂ ਵਾਲੀ ਨੀਲੀ ਕਮੀਜ਼ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਏ-3) ਨੇ ਕ੍ਰੀਮ ਰੰਗ ਦਾ ਕੁਰਤਾ ਅਤੇ ਛਪਾਈ ਵਾਲਾ ਤਿਆਰ ਸਵੈਟਰ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸਾਜਿਦ (ਏ-4) ਨੇ ਹਲਕੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਪੈਂਟ ਅਤੇ ਹਲਕੇ ਪੀਲੇ, ਲਾਲ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਛਪਾਈ ਵਾਲੀ ਕਮੀਜ਼ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਾ (ਏ-2) ਨੇ ਹਲਕੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਛਪਾਈ ਵਾਲਾ ਸਲਵਾਰ ਕੁਰਤਾ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

58. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਗਵਾਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਕੰਪਾਉਂਡ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵਾਲੇ ਗੇਟ ਤੋਂ, ਜੋ ਕਿ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਹੈ, ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਦਾ ਘਰ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੋਂ 10-15 ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੈ। ਅਭਿਯੋਗ ਗਵਾਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਕਈ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਰਹੱਸ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਚਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਏ, ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਬਦਲੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਰਹੱਸ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4, ਜੋ ਕਿ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ ਦੇ (ਏ-1) ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਬਦਲੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ ਦੇ (ਏ-1) ਘਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕਥਿਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ,

ਉਕਤ ਕੱਪੜੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਇਹ ਹਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਵਰਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਡੀ. ਮਕਸਦ

59. ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ, ਸਿੱਧ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ, ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮਕਸਦ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਥੇ ਉੱਤੇ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਕਿ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਮਕਸਦ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਹੋਵੇਗਾ।

60. ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪਰਾਧ ਪਿੱਛੇ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੱਟ-ਭੱਠੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਸੀ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1-ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਰਹੂਮ ਮੌਸਮ ਖਾਨ, ਮਰਹੂਮ ਸ਼ੌਕੀਨ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਨੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4 ਉਸ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇੱਟਾਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਦੋਂ ਤੋਂ, ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਵਧ ਗਈ ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਏ-3) ਅਤੇ ਜੈਕਮ ਖਾਨ ਦੇ (ਏ-3) ਪੁੱਤਰ ਸਾਜਿਦ (ਏ-4) ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ, ਕਿ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਇੱਕ ਸੁਬਸਟੈਂਟਿਵ ਸਬੂਤ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਪਣੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣ ਵਿੱਚ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਨੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਝਗੜਾ ਸੀ, ਕਾਰਨ ਉਹ ਇੱਟ-ਭੱਠੇ ਤੋਂ ਕਮਾਏ ਪੈਸੇ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ, ਮਰਹੂਮ ਮੌਸਮ ਖਾਨ, ਨੇ 2010 ਵਿੱਚ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਨੂੰ ਇੱਟ-ਭੱਠੇ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤਦੋਂ ਤੋਂ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਨੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਪਾਲ ਲਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸੇ ਇੱਟ-ਭੱਠੇ ਕਾਰਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2, 3 ਅਤੇ 4, ਭਾਵ, ਨਜ਼ਰਾ, ਜੈਕਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ ਵੀ, ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ।

ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣਾ ਵਿੱਚ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਇੱਟ-ਭੱਠੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਝਗੜਾ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਝਗੜਾ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4 ਦਾ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਮੌਤ ਵਾਲੇ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਦੇ ਇੱਟ-ਭੱਠੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਮੂਲ ਹਿੰਦੀ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਮੀਨ ਦਾ ਭੱਠਾ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ|
ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਦੇ ਭੱਠੇ ਦਾ ਕਾਂਟਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਬਿਓਰਾ ਦੇਣਾ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ|"

ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣਾ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਮੌਤ ਵਾਲੇ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਫ਼ਰ ਖਾਨ, ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਏ-3) ਦੇ ਪਿਤਾ, ਵਿਚਕਾਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਫ਼ਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖਤੌਨੀ ਜ਼ਫ਼ਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ, ਜੈਕਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਯਾਮੀਨ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

“ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੈਕਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ ਖਾਨ ਦਾ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੈਕਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ ਖਾਨ ਦੀ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਅਲੀਸ਼ੇਰ ਦੇ ਭੱਠੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।” 64. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1-ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਅਣਗਹਿਲਾ ਮਕਸਦ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਹੈ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਏ-3) ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ (ਏ-4) ਦਾ ਮੌਤ ਵਾਲੇ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਦੇ ਇੱਟ-ਭੱਠੇ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਟ-ਭੱਠੇ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਾਰੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਮੌਤ ਵਾਲੇ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ

ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਮੌਤ ਵਾਲੇ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1-ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਟ-ਭੱਠੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਝਗੜਾ 2010 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣਾ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਮੌਤ ਵਾਲੇ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿਛਲੇ 3-4 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਟ-ਭੱਠੇ ਬਾਰੇ ਗਰਮਾ ਗਰਮੀ ਹੋਈ, ਕੋਈ ਵੀ ਘਟਨਾ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਿਨੌਣੇ ਕੰਮ ਲਈ ਉਕਸਾਹਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਈ ਗਈ। ਉਲਟਾ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣਾ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਮੌਤ ਵਾਲੇ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1), ਮੌਤ ਵਾਲੇ ਸ਼ਕੂਨ ਖਾਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

65. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਏ-3) ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ (ਏ-4) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਭਿਯੋਗ ਪੱਖ ਨੇ ਕੋਈ ਮੋਟੀਵ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮੋਟੀਵ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।

66. ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਤੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਭਿਯੋਗ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਰ ਅਸੰਗਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਮੀਆਂ ਹਨ।

“5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਅਗਲੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਲਤ ਮਾਨ ਲਿਆ ਕਿ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ"

PWs 6, 7 ਅਤੇ 9 ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਹੋਏ, ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਚਾਹੇ PWs 6, 7 ਅਤੇ 9 ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੇ ਦੌੜ ਪਏ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਹੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਫਰਾਰ ਹੋਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਅਜਨਬੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕਰਕੇ, ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਆਜ਼ਾਦ ਸਹਾਇਕ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਨਾਮਤ: PWs 6, 7 ਅਤੇ 9 ਕਾਰਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਗ ਖਿਲਾਫ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਅਨੁਮਾਨ ਖਿੱਚਣ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੀ...

68. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.9-ਬ੍ਰਹਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ (ਆਈ.ਓ.) ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਉਂਗਲੀਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਏ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਉਂਗਲੀਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਕੁੱਤਾ ਦਸਤੇ ਨਾਲ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਕੁੱਤਾ ਦਸਤੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

69. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਕਲਰਕ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.4 ਹੈ, ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ:

"ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਅਲੀਸ਼ੇਰ ਹੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾਲ ਆਇਆ ਸੀ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ।"

70. ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਕੋਲ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਫੋਨ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਵੀ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

71. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਨੋਦ ਦਿਵਾਕਰ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏ.ਏ.ਜੀ. ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਅਭਿਯੋਗ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਭਾਰ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਸ਼ਿਫਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਜੋਇਦੇਬ ਪਾਤਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

"10. ਅਸੀਂ ਡਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਮਿਸਟਰ ਘੋਸ਼ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਅਭਿਯੋਗ ਉੱਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਭਾਰ ਤਬ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਭਿਯੋਗ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਗਿਆਨ ਅਧੀਨ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 106 ਅਧੀਨ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵਿੱਚ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [(2001) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 375 : 2001 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 717] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 381, ਪੈਰਾ 19)

"19. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 106 ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਭਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਧਾਰਾ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਉਚਿੱਤ ਅਨੁਮਾਨ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਬ ਤੱਕ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਗਿਆਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰੇ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਅਨੁਮਾਨ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿੱਚ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [(2006) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 306 : (2007) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 732] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੜ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 313, ਪੈਰਾ 14)

"14. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 106 ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਸਿਰਫ ਜਦੋਂ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਸ਼ਿਫਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਾਸ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਕੁਝ ਅਪਵਾਦ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਭਾਰ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਉਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ।

72. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਦੁੱਖੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾਲ ਨਾਲ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਜਦੋਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਿਆਂ ਵਧੇਰੇ ਪੜਤਾਲ, ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

"ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਮੋਮਿਨ, ਜੈਕਮ, ਸਾਜਿਦ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਾ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਨੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਵਿਗ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵਾਕਿਆ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਤਲਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮੋਮਿਨ ਦੇ ਘਰ ਇੱਕਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੇਜ਼ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰਨ ਉੱਤੇ, ਖੂਨ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪੈਣਗੇ ਜਿਸ ਕਾਰਨ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਨਾ ਬਦਲਣ ਤਾਂ ਉਹ ਭੱਜਣ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣਾ ਅਪਰਾਧ ਛੁਪਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਮੋਮਿਨ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵਾਧੂ ਕੱਪੜੇ ਜੁਟਾ ਲਏ ਸਨ। ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੋਮਿਨ ਦੇ ਘਰ ਗਏ, ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਬਦਲੇ ਅਤੇ ਭੱਜ ਗਏ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਮੋਮਿਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਤੇ

ਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਤਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੋਮਿਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਘਰ ਤੋਂ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਮੋਮਿਨ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਾ ਦੇ ਬੱਚੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਦੇ ਘਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੂੰਕਿ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਭਾਵਨਾ ਲਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਦੇ ਘਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਨਜ਼ਰਾ ਦੀ ਗਿਰਫ਼ਤਾਰੀ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਜ਼ ਮੋਮਿਨ, ਸਾਜਿਦ ਅਤੇ ਜੈਕਮ ਦੀ ਉਸ ਰਾਜਘਾਟ ਚੌਰਾਹੇ ਉੱਤੇ ਰਾਤ 2.00 ਵਜੇ ਗਿਰਫ਼ਤਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣਾ ਪਰ ਸਵੇਰੇ 6.30 ਵਜੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਾ, ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਦੇਣ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ..." ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਰਾਜਘਾਟ ਚੌਰਾਹੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਗਿਰਫ਼ਤਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕੋ ਚੌਰਾਹੇ ਉੱਤੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਇੱਕੱਠੇ ਭੱਜਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਰਾਤ 2.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਨਜ਼ਰਾ ਦੀ ਉਡੀਕ ਉਸੇ ਥਾਂ ਤੇ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਵੀ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਘਟਨਾ ਸ਼ਾਮ 8.30 ਵਜੇ ਵਾਪਰੀ, ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਮੋਮਿਨ, ਜੈਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ ਕੋਲ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੱਕ ਭੱਜਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜਘਾਟ ਚੌਰਾਹੇ ਉੱਤੇ 2.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿਣਾ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਜ਼ਰਾ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।"

74. ਘੱਟੋ-ਘੱਟ, ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਹੈ। ਪਰ, ਸਾਰੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੇਵਲ ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ ਹਨ, ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਤੋਂ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ, ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਹਲਕੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਚਾਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਰਹੇ ਸਨ।

75. ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸਿਦਾਂਤ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਮਹਾਨ ਐਚ.ਆਰ. ਖੰਨਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ, ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"23. ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿਸੇ ਪਰੀ ਕਥਾ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਫੈਂਟਸੀ ਨੂੰ ਉਡਾਣ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਅੰਤਰਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਬਾਰੇ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਮਾਮਲਾ ਅੰਤਮ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਰ ਉੱਚਿਤ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਸਬੂਤ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹਨ, ਉਹ ਫੈਂਸੀਫੁਲ ਜਾਂ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ।" 76. ਅਸੀਂ ਉਸ ਢੰਗ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਬਾਰੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ:

"ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੋਈ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਕੇਵਲ ਰਸਮੀ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦਗੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਿ ਕਮਰਾ ਹੀਨਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਖੋਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਮੋਮਿਨ ਦੀ ਧੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਵੱਲੋਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਹੀਨਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ।"

77. ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਸੁਥਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਪਰ

ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਬੋਝ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਤਬ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਭਿਯੋਗ ਮਾਮਲਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਸਾਬਤ ਨਾ ਕਰ ਦੇਵੇ।

78. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਕਲਪਨਾਓਂ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ:

"ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰਕ□ਤੀ ਅਤੇ ਛੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਤਲ ਹੋਣਾ, ਇਹ ਇੱਕ ਇੱਕੱਲੇ ਹਮਲਾਵਰ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਤਿੰਨ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਮੋਮਿਨ, ਜੈਕਮ ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹਮਲਾ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

"ਜੈਕਮ ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੋਟੀਵ ਦਾ ਸਵਾਲ ਤੁਰੰਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਹੋਣਾ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਜਿਦ ਅਤੇ ਜੈਕਮ ਦਾ ਮੋਮਿਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਪਰ ਇਸ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੌਸਮ ਖਾਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇੱਟ ਭੱਠੇ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਵਧਾਉਣ ਕਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਈਰਖਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਧਾਰਣਾ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇਸ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਪਰਯਾਪਤ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੋਟੀਵ ਦੂਰ ਦੀ ਕੌੜੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮੋਟੀਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਜੈਕਮ ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ ਦਾ ਮੋਮਿਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2, ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਉਪਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮੋਟੀਵ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਆਦਾ ਖਿੱਚੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਜਦੋਂ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਹੈ।"

80. ਹੋਰ, ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਹੀ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਨਜ਼ਰਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਉਸੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

"ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਜ਼ਰਾ ਦੀ ਗਿਰਫ਼ਤਾਰੀ ਸਵੇਰੇ ਲਗਭਗ 6.40 ਵਜੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਜ਼ਰਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਗਿਰਫ਼ਤਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਿਊ-9 ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਜ਼ਰਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਗਿਰਫ਼ਤਾਰੀ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਿਊ-2 ਨੇ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ 20.03.2015 ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਮੋਮਿਨ, ਜੈਕਬ, ਸਾਜਿਦ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਾ ਸਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਪੀਡਬਲਿਊ-2 ਦੀ ਇਹ ਗਵਾਹੀ ਉਸ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਪੁਖਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੀਜਾ ਪੀਡਬਲਿਊ-2 ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ 6:40 ਵਜੇ ਨਜ਼ਰਾ ਦੀ ਗਿਰਫ਼ਤਾਰੀ ਦੀ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਹਾਣੀ ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਉੱਪਰ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਸ਼ੱਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।"

81. ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦੇ ਹਾਂ, ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਨਜ਼ਰਾ ਦੀ ਗਿਰਫ਼ਤਾਰੀ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1, 3 ਅਤੇ 4 ਦੀ ਗਿਰਫ਼ਤਾਰੀ ਉਸ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਨਜ਼ਰਾ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਦੀ ਗਿਰਫ਼ਤਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1, 3 ਅਤੇ 4 ਦੀ ਗਿਰਫ਼ਤਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2-ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਏ-1), ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਏ-3), ਸਾਜਿਦ (ਏ-4) ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਾ (ਏ-2) ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਪਾਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ

ਖਾਨ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਪੁਖਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, [ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਾਈ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.]

ਨਜ਼ਰਾ (ਏ-2) ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 6.40 ਵਜੇ ਨਾਮੰਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਇਹ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1, 3 ਅਤੇ 4 ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰੀ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ 24 ਜਨਵਰੀ, 2016 ਨੂੰ ਰਾਤ 2.00 ਵਜੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਇਸ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲਤਾ, ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕਰਨਾ, ਦੋ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚੋਣ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਉੱਤੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਕਾਦਮਿਕ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਇਹ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਸਾਬਤ ਕਰੇ।

82. ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਆਨੰਦ ਰਾਮਚੰਦਰ ਚੌਗੁਲੇ ਬਨਾਮ ਸਿਦਾਰਾਈ ਲਕਸਮਣ ਚੌਗਾਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਲਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

“10. ਅਭਿਯੋਜਨ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਵਾਜਬੀ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸੰਭਾਵਨਾ। ਇੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਹਰ ਵਾਜਬੀ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਿਤ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ। ਜੇਕਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਬਚਾਅ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਬਚਾਅ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜੇਕਰ ਅਭਿਯੋਜਨ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਹਰ ਵਾਜਬੀ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

11. ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਧਾਰਾ 313 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਹਰ ਵਾਜਬੀ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਭਿਯੋਜਨ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ ਕਿ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿੱਚ ਸੁਨੀਲ ਕੁੰਡੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਝਾਰਖੰਡ [ਸੁਨੀਲ ਕੁੰਡੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਝਾਰਖੰਡ, (2013) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 422 : (2013) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 427] , ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ : (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 433-34, ਪੈਰਾ 28)

“28. … ਜਦੋਂ ਅਭਿਯੋਜਨ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਹਰ ਵਾਜਬੀ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ।

ਇਹ ਅਚਰਜ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੀ ਵਾਜਬ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ।

83. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ 'ਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹੈ।

ਜਿਹੜੇ ਅਪੀਲ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਨਜ਼ਰਾ ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਨ।

84. ਨਤੀਜਤਨ:

(a) ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 440-441 ਦੇ 2020; ਜੈਕਮ ਖਾਨ

(ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3) ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 434-436 ਦੇ 2020; ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4) ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 437-439 ਦੇ 2020 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(b) ਮੋਮਿਨ ਖਾਨ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1), ਜੈਕਮ ਖਾਨ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3) ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4) ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(c) ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1-ਅਲੀ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 442 ਦੇ 2020 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

85. ਅਪੀਲਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

86. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਵਿਛੋੜਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਤਿਆ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਵਧੀਆ ਸੀਨੀਅਰ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2, ਸ੍ਰੀ ਦਾਮਾ ਸੇਸ਼ਾਦਰੀ ਨਾਇਡੂ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4 ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ, ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਵਿਨੋਦ ਦਿਵਾਕਰ, ਵਧੀਆ ਅਤਿਰਿਕਤ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਜੋ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ, ਦੀ ਕੀਮਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਸਰਾਹਨਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਅਪੀਲਾਂ ਨਿਪਟਾਈਆਂ ਗਈਆਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate